

Landskap: *Halland* Upptecknat av: *Therese Thomsen*
 Härad: *Tönnersjö* Adress: *Lund*
 Socken: *Breared* Berättat av: *Lars Johan Persson*
 Uppteckningsår: *1938* Född år *1877* i *Sölentob, Breared*

Innehåll:

<i>Mjölkmagi</i>	<i>sid. 1</i>
<i>Stöld i Breareds kyrka</i>	<i>" 2-5</i>
<i>öppvaivnet</i>	<i>" 8</i>
<i>Brotbygdning</i>	<i>" 6-7</i>
<i>Päst historia</i>	<i>" 9-10</i>
<i>Den saltu gården</i>	<i>" 11-13</i>
<i>Mysing</i>	<i>" 14-16</i>
<i>Fångtransport</i>	<i>" 17-</i>
<i>Kloka</i>	<i>" 18-22</i>
<i>Tändare</i>	<i>" 23-24</i>
<i>Varg</i>	<i>" 25</i>
<i>Ms. Tegnérs</i>	<i>" 28</i>
<i>Ordlistor</i>	<i>" 29</i>
<i>Smiglar, ämnen i Breared</i>	<i>" 27</i>

29 sid.

Mjölkmagi.

L. J. P:s mor lärnade aldrig i juni sig någon mjölk från gräden utan att ha "doppat rårne" i den. Hon var eld på en sticka och doppade i mjölken. "Det glömdes väl inte att doppa rårne i mjölken," var ett uttryck, som somer ofta minns sig ha hört henne säga.

En bonde, som hon hörsade på våren, hörde en gång sin gammal från Sösered, som stod på en höjd och ropade: "Hå höj, om ditt milt rop hörs, om skall jag ha mitt sankes!" "Det skall om få en heller," var bonden då kvick och svar.

Stöld i Brarreds kyrka.

För cirka 100 år sedan be-
gicks en stöld i Brarreds kyrka,
vid kyrksilvret och kassans stals.

Tjuvarna hade berett sig tillträde
till kyrkans genom att säga häls i
dörrar vid läst och hade sen trätt
in armen och öppnat inripar.
Sticket finns kvar än i dörren. Sticket
är nu täckt med en plåt.

Samman med stölden begicks
en en f. d. dräng i prästgården,
"Pelle i Flakult" på hemväg från
Halmstad. När han komde förbi
kyrkans fick han se tjuv i kyr-
kan. Han hoppade av bussen och gick

fram för oss, ved det vil, och
sag mig vilken tjänare osv. Det
vi då på anseende mig i rocken,
at minstons den ene av dem var
kyrkovård. Tjänarens märke emel-
lertid, och de var observerade och
såu efter Pelle, men han tycka-
des undkomma dem. Han höll
emellertid inte tyst med oss han
och, och riktigt gick i rocken.
De utpekade, därbland kyrko-
vården i Storkyrkan, hans ättlingar
vara där än, stände de Pelle för
äskränkning, och han såg en tid
på häftet i Kalmarstad. Men trots
de utpekade tjänarens förkännande,
vi gick riktigt ändå. Pelle vil-

5565

höll sin berättelse. "För sjuu det,
så länge tungan rör sig i mej,"
sa han. De utpekade stände ho-
mor om på nytt. Men medens
han då såg utlud, skickades
klubbens piger, klubbens ansigt
om i maskopi med tjivarne, och
besöka honom i fängelset, med-
förande en "äggkakor," som de
lagt något i, så han "somnade."
(Såg i fängelset.) Men på hemvägen
från Halmstad föll pigan i Mar-
bäcksjön. Ryktet kom ut, och
hon blivit lagt om livet, men det
fanns inga bevis. Men de utpekade
tjivarne kallades allmänt i socknen
för "kyrkrotor." När L. J. P. kom-

5565

finnerades nu han kamrat med
en av "Störkevekarne." Vid det
dillfille bröde han en annan
kamrat skulle denne för "kys-
korråttan," och fick vid frispisgen
i kamrat förklaring av sin
fader, hur namnet uppkommit.

5.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

Hälland
Fönnerij
Bredare
år 1938

Portbyting.

5565

Gud Karin Ekman
Ber. Län Pärson
född 1897

6.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

Hemma i Skällås, 82 år gammal,
berättade en gång för L. J. P.,
att det var en man, som hade
ett så vackert, vitt och vilokapat
litet barn. Men när det var,
blev ungern raka miltboen, blev
illavaren och besvårig på alla vis.
Moran ridfrijade då en annan
kvinnas, och hon skulle göra med
barnet, och fick nu henne det
ridet, att hon skulle stå till
tuggad i en äggskal. Det gjorde
moran. Men när ungern fick se
det, blev dess upp om sikt och sa:
"Jag har varit för ekshogare och"

5565

7.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

upps och ruttens ner, men aldrig
fjuri har jag sett en dockan byggd."
"Jaså, du är en sni," sa mannen,
"det skulle vi nog få hjälp med."
Och så tog han en grissla och
skulle skyffla in urgen i urgen.
Men i samma ögonblick kom
trollkrången, som förbytt barnen,
med det rätta barnet och sade:
"Se, så vill jag ha vidt ditt barn,
och så vill du göra så illa med mitt."
Och därmed tog han sitt eget
barn och försvann.

5565

8.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.Drömmar:

Hannen i Skilleås är så röd
i ryggen. Det beror på dröms-
net, som han dröptes i. För att
hannen skulle få rödliga kinder,
så det brukligt, och man skulle ha
ligger manna, röda "klutar" i
drömsnet. Men när Hannen dröps-
tes, hade de lagt för många
röda klutar i nätet, så därför
blev han så röd i hela ansiktet.

Kyrkoherde Angerman. († 1823, egen annon.)

L. J. P:s morsmor tjänte
 pigan hos kthde A. i sin ungdom.
 Samtidigt med henne var i
 prästgården en "innepigan," som
 hette Anna. En söndag, när
 prästen just skulle gå till kyr-
 kan, sa han: "I dag skall det
 lysa för mig och Anna." "Har det
 något att vil göra av dag," svarade
 Anna. Men det blev, som prästen
 sa, han lysade för sig och Anna,
 och de gifte sig också. När hon
 sen blev änka, gifte hon sig
 med en bonde, Andreas i Pla-
 tabol, av en gammal prästolikt

Bucke. Han var mycket illa
med henne. L. J. P. o mormor
milde henne en gång per halv
dag, när han gick tillföda ut i
märken och utbade beaktad.
"När i alla dagar, gör Anna här,"
utbrast P. o mormor. "Ja, han säger,
att det är det enda jag du gör till,
svand Anna. An stiktning till
L. J. P. gick emellertid till rätta
med Anders, och det mycket skapit
till på köpet, och efter den dagen
skes han ha behandlat henne
något bättre.

Den salta grötens.

5565

En i världen gick skräddare
och skomakare omkring och arbe-
tade länge eller kortare tid, och
efter behov, i de olika grändarna.

Se nu i allmänhet mycket grann-
tyckta på maten, och deras besök
er därför alltid mycket efterlängt-
tade av barnen & c. d., för då sam-
ledes det alltid extra kost, bättre
än till vardags, för varje gränd
er för rädd om inte anseende
och vill inte gärna, att det skulle
spörjas till vissa ställe, att kost-
kallet varit dilligt.

En gång var det en alltid
av skräddare, som alltid var
full av ståltycken. Och en

11.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

1. 4. 18.

5565

kväll, när han såg och arbetade
 som vanligt på ett ställe, där de
 hade en massa fläckor, gick han
 se moran igen i ordning den
 vanliga grötten till kvällen sedan.
 Men när han såg vad det var blev han
 utskrämd i något ögonblick. "Säg till
 grötterna att de skall stå i grötter,"
 sa han till skräddaren. Där
 en stund kom en av grötterna
 in. "Men nej, du skall stå i
 grötter," sa skräddaren, vilket han
 gjorde, och gick ut igen. Efter
 en stund kom en av de andra
 grötterna. "Men nej, du skall
 stå i grötter," sa skräddaren,
 men när den kom till grötterna utbade

Skriv endast på denna sida!

 12.
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV.

L. L. P.

5565

ett slag. Efter ydubeligen en stund
kom vi den tredje gubben, som
pi liknande mig upprorades
av skräddaren att sitta i gröden.

Det var visst en fyra, fem gubben
som pi det visst sötade i gröden.

När det vi blev tid att äta
gröden, vi blev det pi allmän
frivarning kring borden. "Har du
ätit i gröden?" "Har du ätit i
gröden också," o. s. v. — Och den
kvällen slapp skräddaren att
äta gröt till kvällen.

13.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

3. 2. 7.

Beredes av Hall.
uppl. av Karin Ekman
1938

5565

Myrningen i "Långra Käv."

I "Långra Käv" fanns en myrning.
L. J. P.'s morfar var en gång ute
och köstade i närheten av Långra
Käv. Plötsligt fick han höra någon
som ropade: "Å-ka, Å-ka!" L. J. P.'s
morfar svarade på samma sätt: "Å-
ka, Å-ka!" Men när han gjort det
en par gånger stod det plötsligt klart
för honom att det var myrningen, som
ropade, ^{tyckte till på samma sätt och} och han tog till att springa
hemåt, det visade han förmodligen.
Hela tiden brände han, hans gubben
var där i källaren på honom, och
just som han kommit fram till
gården och stängde igen gårds-

Skriv endast på denna sida!

14.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

L. J. P.

5565

graviden efter sig, kunde han kün-
na, hur svängens fläsnade kom
i parken.

L. J. P:s fader var en gång
omd en gång skötselens uteri
märket av "Linga kün". I vilka-
pet var även en däng, som hette
Uggle. Han var en riktig skär-
fau. Medan de vintade på, ans
det skulle dras, så de kunde bör-
ja arbetet, underhåll Uggle den
med all sköns skoj och beredelser.
Men när som det var tog han
sin till lisa postumverus i stället
de andra skojde med honom och

5565

sa: "Jag tror Uggles har blivit reli-
giös." Men han förordade honom
psalmsvise. På morgonen be-
tade han, och han hört något
i örat. Och det hade förordade hela
månden. Det var mycket.

"Mening" tycks enligt L. J. P. vara
mycket delaktiga som gäst.

16.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

Fångtransport.

För i världen hade H. A. Skällis,
Sersered, och Sottrabol i Breareds s:n
och Åkerbergs hult i Wra s:n skyf-
dighet att göra fångtransporter.

Hur gång var en bonde, Lars
Jönsson i Sersered tillsammans med
en dräng från Sottrabol på väg
till Åkerbergshult med en fånge.
Men trots att drängen var med, var
Lars ändå rädd, att fången skulle
kunna slippa lös. Han hade för
sig, att fången skulle kunna "blä-
sa" upp låsen på handbojorna.

Det sa' han till drängen. Men
di tog drängen ut här var fången
och sa: "Blås nu, din tusenjävel!"

Peter i Strömhult i Fensjö s:n

er särskilt skicklig i att
sola benbrött. Sin medicinförärd
har han på sig, ännu i sin gamm-
eldags höga skorstenshatt. Han
hade också makt med folk på an-
nåt vis. En gång lockade han sin
varnsvad kommas till hans gård
i barn härb. I denna mötte han
en eller två hans huskar, sin dotter,
som var bevarade. Efter en tid
födde denna en pojke, som var
dödsdömd. Så nog fick Peter på
sig skoj den gången!

En gång tillfrågades han
av en person, om han kunde
sola en namngivna kvinnas,

5565

som led varit ins bröstbild.

"Har, det mitte jag vil komma,
han jag för komma på "pattarna"
hemme," svarade Petrus.

Han hade också medel, som
han gav flickorna, för att pojkar
skulle bli kär i dem, "men det
är nog mera, som han skojade
med dem."

19
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

Stamma blod.

L. J. P.'s fars mormor ansågs
kunna stamma blod. En gång
var en bonde från Hamvede på
hemsäg från Kalmarstad med sin
buss, förpackt med två stutar,
di han upptäckte, att den ena
stutens fjät "blodstallning." Han
var di kommit i närheten av
Sönderböl. Framkommen dit bad
han, att vi lämna stuten di,
och spände sig själv på bussen
med den andra stuten. Efter en
veckas ungefär kom han tillbaka
och hämtade stuten, som di var bra.
Den som blev glad, det var bonden. Men
om den blivit bra ändå, eller om L. J. P.'s

Halland
Tommasjö
Brenn

5565

Uppm Karin Ekman
P. R. L. J. P. P.
f. 1877 i Brenn

1938
fars minne och hvar
någonting med den, är på vites
god och veta.

Skärv (uttalas med k-ljud!)

L. J. P. o. fanns och klockare
Bexell i Brenn botade mot skärv.
De plögde tida, om vilkens metod,
som nu den bästa. Hans farmor
~~hastade~~ brukade brenn en jordtor-
er och den barnet drigenom.

Hallorlöf i Skedala anses ännu
kunna stamma blod.

21.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

5565

Kloka - Stuvia i Veinge

"sätta ner" folk. L. J. P. s far
hade en gång sätstaps hem från
Halmstad med en bonde från Sväng-
ared, som berättade, att hans son
nitt förtvad med en flicka, men
så utans vidan dog först men upp
förtvningens. Men då för de till
Kloka - Stuvia i Veinge, för att hon
skulle "sätta ner" flickan, "så var
den hon väl för löpa rasar i all
sin tide," slutade bonden, som
därmed ansåg sig ha hämnats
på flickan för den uppslagne för-
lovningens.

2d.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

Holland
Tommersjö
Brevad 1938
Tättnar:

Opus Rein Ekman
5565
Ser. as hvar Johan Persson
född 1874 i Dödsbetyg
Brevad

23.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

Under till för en par årtionden
sen var det gott om tättnar i Sve-
areds socken. I byn Pickelbo
var en riktigt "tättnarvie." Blot-
diga slagmit mellan tättnar frän-
som oftva. I L. J. P:s barndom
gick två tättnar på en till hiet
vid en slagmit i Platebol, gann-
sy till Dödsbetyg, L. J. P:s fäderby.
När en tättnar tillhörde en
känd tättnarfamilj, Björk. En
större skjutens var en ihjälstucken
vid denna slagmit. L. J. P:s far
hörde liksom i en hiet till Sve-
areds kyrkogård, där hieten sänk-

5565

tes oss i jorden, som den var. Vid
den fjärande rittningen vittnade
en dräng, som befannit sig på en
fält alldeles intill landsvägen,
där dagens lita ägt rum, det var
på gamla Väsjövägen, och han
hört, den som tälts häringens
uppmärksam om man: "Skjut, kalle;
Skjut kalle!" Men häringen
kunde svänga sig hem. Han på-
stod inför rätten, och han sa:
"Sprudy kalle, spring kalle!" Han
klände sig också den gången, som
alltid. Det var hennes man, som
blev ihjälstucken, efter att ha skjut-
tit en av de mörkande tälarna.
Det var gamla antagonisten, som möttes
på vägen.

Skriv endast på denna sida!

24
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

5565

25.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.Varg.

L. J. P. o. fides n^o den riste
varg, som blivit redd i Menneds
socken. Det var 1866. Han skulle
gå och hämta hem hresaduren. Då
gick han se någon stycka omkring
ute i en moss. Han var så när
den, att han kunde stå till den
med Svärd. Sedan det hos någon
sed någon var i Menned.

Josef Bevell,

som 1838 blev hresadur i Menned,
brukade alltid anföra varg-
skallen. Han sprang så vildigt
han, så djupa var han alltid ledare.

5565

Men han kunde också öppna. Nu
han gick för lik på Murens
kyrkogård, så hörde det ändå
till Malult. (1/2 mil)

26.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

5565

27

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

Sniglar.

Så smilandsbönderna skulle
vil skilsmässa med min försv, vi
kom de över Sverige. De samla-
de upp sniglar på vägen och ha
och smörja tvättarna på min
vagn med.

Biskops Res. Tegnér.

Johan Bengtssons i Raine-
toda gav körde för Es. Tegnér, när
denne skulle till invigningen av
Wra's kyrka. Biskopen hade begär
om maten i Bravads gästgivar-
gård, och var på vid mycket resigt
och dåligt humör. Det hade blivit sent
kvällen innan, och biskopen hade
tagit sig en del till bästa. Han som-
nade därför ganska mycket in, så kör-
svensen måste väcka honom vid
eftertryckligt vid framkomsten till
Wra's.

(J. Bengtsson lever än, 1988, och bor i när-
heten av fullständigt hembygdsmuseet.)

Vid en tillfälle föreläste d. f. P.
i appteknarens närvaro följande
yttrande: "Det är väl inte med
mig som med bonden i schack-
spelet, han är gjord för en
offers offer." — Yttrandet föreläst
med anledning av en uttydning till
sammantvå och höftmål till-
sammans med prof. Sigurd Nilson och
Fredrik Stenm. fr. Sthlm, ark. Sigrid
Rivkron fr. Lyby och folkholbetäns
K. Schultz fr. Malmö. Sammantvå
gädder var sakenbeskrivning om Me-
ared, som planens utkommer om
4 1/2 år.